

Sinemamanın Anadolu'ya girişi

Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi, hem tarihi hem de kültürel bir kitap olarak öne çıkıyor. zuyar'ın, tarihi ve yönetmen kimliğinin bunda etkili olduğunu söyleyebiliriz. Kısacası iki alanı bütünleyen yazar, arşivlik bir kitaba imza atmış

Deniz Yılmaz

Yaşadığımız dönemin karmaşası içinde geriye dönüp bakmak her zaman faydalı. Ali zuyar da sinema ve sinemanın Anadolu topraklarına gelip yerleşmesi özelinde kitaplar kaleme alan bir araştırmacı. Osmanlı'daki yenileşme ve modernleşme hareketinden başlayarak yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde Anadolu'da sinemanın gelişim evrelerini inceleyen zuyar, aynı zamanda bir yönetmen. Araştırmacı ve icracı kimliğiyle incelemelere imza atan zu-

ya'ın Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi (1895-1922) isimli kitabında, Osmanlı'nın beyazperdeyle tanışmasından, İstibdat Dönemi'ndeki film ortamlarına, Avrupauların Osmanlı coğrafyasındaki işlerinden Meşrutiyet Dönemi'nin sinemaya etkisine, ytlı yatırımcılardan Birinci Dünya Savaşı arifesi ve işgal dönemindeki filmlere dek epey geniş bir alanı kapsayan konular bltyor.

zuyar, Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi (1895-1922) adlı çalışmasını, her Őeyden evvel o dönemlere ait doğru bilinen yanlışları ortaya koyup düzeltmek amacıyla yazdığını belirtiyor yazdığı nszde.

İstibdat Dönemi'nde başlayıp hem o yılların hem de sonraki senelerin koşullarını yansıtın sinemanın geçirdiği dönüşümü; yabancı filmlerin Türkçe açıklamalı hliyle gösterilmesinin

istenmesine dek varan gelişmeleri ele alıyor yazar. Arşivleri tarayarak ve zamanın yayınlarını inceleyip yorumlayarak aleme kğda sarılan zuyar, yabancı ve yerli kaynaklardan da yararlanmış. Kitapta yer verdiği kuprlere, ilanlara ve atıf yaptığı metinlere bakıldığında, kendisinin de söylediği gibi 'burada kalmayacak' bir çalışmaya imza attığını görüyoruz. zuyar'ın bir sonraki hedefi, 1923 ve sonrasında Türkiye'deki sinemayı irdelemek.

Tarihi ve yönetmen

Bu günlerde can çekişen İstiklal Caddesi'nin, Osmanlı topraklarına adım atan ya-da daha doğru deyişle getirilen sinemanın, coğrafyadaki ilk merkezi olduğu-

nu hatırlatıyor zuyar. Sinemanın ilk örnekleriyle 1843'te tanışın Osmanlı'da, Servet-i Fnn dergisinde yayımlanan makaleyle bu tanışıklık pekişiyor.

İşte o zamandan başlayarak Path'ye uzanan, İstibdat'la kesintilere uğrayan, yasaklanıp sansürlenen sinemanın II. Meşrutiyet'le dönen talihi, 1908-1914 arası İstanbul'da açılan yeni salonların yanı sıra Osmanlı Donanma Cemiyeti, Müdafaa-i Milliye Cemiyeti, Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti, Türk Ocağı Cemiyeti gibi toplulukların katkularıyla belirginleşen gelişim çizgisine yoğunlaşıyor zuyar.

Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı sırasında gösterime giren, bazıları dönemin ruhunu yansıtın filmlerden bahsederek yazar, o yıllarda sinemanın toplumu etkileyişinden ve olayların sinemayı nasıl şekillendirdiğinden de söz ediyor.

Savaş sırasında kuşkuyula bakılan sinemacılara değinen zuyar, beri yandan hız verilen film yapımı konusuna da el atıyor. Burada ne çıkan isimlerin başında ise Muhsin Ertuğrul geliyor.

Kronolojik akışa sadık kalarak oluşturduğu kitabında zuyar, o günlerin sinema tutkusundan ve film yapma azminden bahsederken yerli ve yabancı filmlerin nasıl kaynaştırıldığını, eserlere verilen desteği ve verilen tepkileri de gündeme getirmiş.

Sessiz Dönem Türk Sinema Tarihi (1895-1922), hem tarihi hem de kültürel bir kitap olarak öne çıkıyor. zuyar'ın, tarihi ve yönetmen kimliğinin bunda etkili olduğunu söyleyebiliriz. Kısacası iki alanı bütünleyen yazar, arşivlik bir kitaba imza atmış.